

Список литературы:

1. Арский Ю. М., Гиляревский Р. С. Инфосфера: Информационные структуры, системы и процессы в науке и обществе [Текст] / Ю. М. Арский, Р. С. Гиляревский, И. С. Туров, А. И. Черный. – М : ВИНТИ, 1996. – 489 с.
2. Человек и информационная среда [Электронный ресурс]. – Электронные данные. – Режим доступа : World Wide Web. – URL
3. Мелюхин И. С. Концепция управления деятельностью по формированию, использованию, ведению и защите информационной среды [Текст] / И. С. Мелюхин . – ВИНТИ, 1999. – 150 с.
4. (http://ru.wikipedia.org/wiki/Общегосударственная_автоматизированная_система_учёта_и_обработки_информации).
5. Информационная среда и развитие общества [Электронный ресурс]. – Электронные данные. – Режим доступа : World Wide Web. – URL : <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/>.
6. Саак А.Э. Информационные технологии управления. / А.Э. Саак.- Спб.: Питер, 2008. – 320 с.

Присяжнюк О.В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ

Резюме

Досліджено роль та вплив інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні персоналом організацій. Виявлено ряд аспектів, які покращують та прискорюють виконання задач по управлінню. Проведений аналіз нових сфер життя персоналу для використання отриманої інформації на вирішення певних завдань.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна технологія, персонал, інформація, персонал.

Prisyazhnuk A.V.

National Technical University of Ukraine Kiev Polytechnic Institute

ROLE INFORMATION-COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Summary

The role and impact of information and communication technologies in the management of staff organizations. We found a number of aspects that improve and accelerated form a job execution management. The analysis of new spheres of personnel to use the information received to solve certain problems.

Key words: information and communication technology, human resources, information staff.

УДК 070.42:004.5:316.7:621.397.132

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЯКІСНОГО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Тернова А.І.

Запорізький національний університет

У статті проаналізовані науково-теоретичні аспекти діяльності телеоператора та досліджені головні операторські прийоми, якими послуговуються фахівці у сучасному телевізійному виробництві.

Ключові слова: телебачення, оператор, зображально-виробничі засоби, аудіовізуальний продукт.

В наукових працях сучасних дослідників-журналістикознавців (В. Гоян, З. Дмитровський, А. Єрмилов, Г. Кузнецов, А. Камінський, І. Куляс, М. Лебедев, С. Мединський, О. Каминський, С. Корконосенко, М. Недопитанський, В. Олешко, О. Прядко, В. Шевченко, Р. Ширман та ін.)

представлений аналіз журналістських професій під різними кутами зору: нормативи, критерії професіоналізму, характеристики особистісних та спеціальних журналістських ознак та рис особистості працівника ЗМІ. Зважаючи на постійний інтерес науковців і практиків (Л. Артюшин,

Е. Бойд, К. Гаврилов, Н. Горюнова, С. Муратов, А. Погрібний, Д. Синецький, А. Яковець та ін.) щодо необхідних передумов для творчого і професійного становлення тележурналіста-початківця та його майбутньої професійної самореалізації, ця тема є **актуальною** на сьогодні. Адже в час швидких змін у можливостях комунікаційної сфери, час впровадження нових технологій, час формування нових методологічних засад функціонування сучасних аудіовізуальних ЗМІ, – в телевізійній галузі постає нагальна потреба в пошуці нових зображально-виражальних форм, збереженні кращих традицій кіновиробництва, мистецтва творення екранних образів... І бути телеоператором – це вміння вирішувати творчі завдання в команді, доносити до глядача авторсько-режисерський задум на екрані.

Мета роботи. Простежити особливості роботи відеооператора у підготовці якісного відеоряду, виявити способи фільмування композиційно правильного кадру та окреслити технічні прийоми й зображально-виражальні засоби, які застосовуються у сучасному телевізійному виробництві.

Опис особливостей кіно- й телевиробництва розпочато ще у 70-х рр. ХХ ст. А. Головною [10–13], Дж. Міллерсоном [10–13] та ін. **Новизна роботи** полягає у спробі виокремити й описати сучасні творчі й технологічні операторські прийоми для підготовки відеоряду, якого потребує сьогоденний глядач і на який буде орієнтуватися молодий спеціаліст (під час здобуття фахової освіти). Адже сучасний медіапростір потребує відповідного телепродукту та фахівців-професіоналів аби залишатися на лідерських позиціях в рейтингу, інакше телеканали просто не витримують конкуренції на ринку теле- і відеопродукції.

Таким чином, оператор має розумітися на принципах нелінійного монтажу, бо хоча й сучасна цифрова техніка та монтаж за допомогою комп'ютерних програм створюють диво на телеекрані – із операторського браку якісної «картинки» ні за яких умов не вийде.

Традиційно звернемося до телевізійних практиків та науковців, які виокремлюють певні правила зйомки монтажних планів [3; 5-7; 13; 15; 17-18; 19; 24-25; 27-29]. Перша вимога, це – композиційне рішення кадру, а саме: зрозумілість, адже композиційна вибудова кадру тісно пов'язана із монтажним рішенням екранного твору.

Багато років поспіль оператори не лише намагалися відобразити світ в його дійсності, а шукали засоби пластичної виразності: в ракурсній зйомці в використанні засобів світла тощо. Оператор має виокремлювати центр уваги для того, щоби у глядача була змога відповідно сприйняти зміст кадру. Також оператор мусить вмінати «розбити» подію на окремі фрагменти, елементи, що відображають її розвиток і внутрішньокадровий конфлікт.

З цього приводу В. Шевченко у навчальному посібнику «Операторська майстерність» [31, с. 59-66] зауважує: «традиційно у процесі підготовки телесюжету оператор відповідає за відеоматеріал, а журналіст має оперативну й об'єктивно здобути інформацію, знайти потрібних людей і домовитись з ними, не помилитись під час від-

бору фактологічного матеріалу. На нашу думку, такий відокремлений спосіб співпраці оператора й журналіста може негативно вплинути на кінцевий результат. Професійний репортер вже на етапі збору інформації уявляє в загальних рисах, як виглядатиме готовий сюжет. Саме тому в ході зйомки репортер має повідомляти оператора про таке: *Що саме з події він хоче донести; Хто з учасників події потребує найбільшої уваги; Які моменти будуть ключовими в закадровому тексті; Яким чином потрібно зафіксувати деталі як доказ майбутніх слів – усе це на місці події виникає миттєво в задумі автора сюжету.*

Для того, щоби зберегти ілюзію присутності, використовуються плавні монтажні переходи, це, коли два сусідніх плани відрізняються не дуже помітно. Наприклад: загальний + середній + крупний + середній + загальний. Таким чином, оператору необхідно на один загальний план зафільмувати два середніх і три крупних плани, для того щоби режиссер чи монтажер при розкадровці обрав найбільш виразний план або знайшов у них монтажну точку переходу до наступного плану.

В інформаційних програмах плани треба знімати у єдиній стилістичній манері, основними вимогами стають такі, як от:

- не використання «зуму» (ніяких «наїздів» – «від'їздів» за допомогою стансфокатора);
- панорамування не більше 45°, і швидкість їхня має відповідати швидкості переходу погляду з предмета на предмет;
- рух камери має відповідати рухові об'єктів зйомки, або ж визначатися перебігом діалогу персонажа;
- допускається «переведення» уваги глядача на більш значимий об'єкт;
- ніяких ракурсних вибудов під гострим кутом;
- у сусідньорозміщених кадрах мають бути достриманими єдина світлова та колірна єдність.

Технічні можливості телебачення дають змогу створювати будь-який образ. Темпи подачі інформації у новинах інтенсифікуються: людина змушена сприймати новину швидко, і лише потім, якщо знайдеться час, усвідомлювати її. Незважаючи на швидкий темп телеінформації, зведення до мінімуму застосування зображально-виражальних засобів, монтаж інформаційних програм залишається копітким і складним процесом.

Сучасний процес монтажу спрощується, оскільки сьогодні телевізійне виробництво відзначається пришвидшеним темпом подачі інформації, впровадженням нових інформаційних технологій, сучасного оснащення телестудій [2; 15; 21; 32].

Про роботу режисера монтажу на сучасному телебаченні західний дослідник Дж. Міллерсон зазначає: «Кнопки мікшера дозволяють йому майже миттєво здійснювати потрібний монтаж. Сам процес переключення настільки простий, що виникає небезпека перетворити монтаж на механічну гру кнопками й випустити з виду силу його впливу на глядача» [19, с. 264].

Ясна річ, що необхідним для здійснення операторської роботи, є наявність знімального комп-

лексу. До нього, як правило входить: відеокамера, штатив, освітлювальні прилади.

До комплектації відеокамери мусить входити також відповідні акумулятори та зарядний пристрій / пристрої до них, мікрофони (захисник від вітру з ним), додаткові носії запису та інші супутні приладдя (з'ємні насадки на об'єктив, матеріали для очищення об'єктива, засоби для налаштування оптики тощо).

Дослідивши наукову й навчально-практичну літературу та спробувавши застосувати ці знання на практиці у ході роботи оператором на телевізійному каналі Запорізького національного, окрім зазначених порад вище у роботі, наголосимо на такому:

- пам'ятай, що ти працюєш у команді. (Розглядаючи технологічний аспект природи створення візуальних образів в інформаційному мовленні, українська дослідниця В. Гоян виділяє монтажні та знімальні образи і роз'яснює: «Якщо знімальний образ виникає в процесі телевізійної зйомки та вважається, здебільшого, здобутком оператора, то монтажний образ народжується під час монтажу телевізійного матеріалу, участь у якому беруть і журналіст, і режисер» [9, с. 30]),

- якщо більшість вважає, що окремі кадри зняті невідповідно, краще їх перезняти (за можливості), а не говорити про причини й перепони, що на це вплинули,

- всі кадри необхідно фільмувати із певним перебільшенням («захльостом»), проте варто пам'ятати, що у матеріалі перший та останній кадри будуть мати хронометраж не менше 5 (до 7) секунд, кадри всередині матеріалу мусять тривати не менше 3 секунд,

- при зйомці кожен зафіксований кадр має початок, середину й кінець. Такий умовний поділ допоможе у подальшому реалізувати відтворити дію у повному прояві. Наприклад: якщо у кадрі хтось щось піднімає – на наступний кадр краще переходити, коли дію виконують,

- зміна кадрів – відповідно темпоритмові та змісту тексту. Склейка має бути лише після закінчення однієї фрази чи речення. Якщо необхідно – то лише після паузи чи видиху того, хто говорив у кадрі,

- синхронно не варто завершувати матеріал (лише у виключних ситуаціях, моментах),

- слід надати можливість глядачеві встигнути прочитати текстову інформацію у кадрі (табличку, листівку, плакат і т.д.),

- прискорювати чи уповільнювати, а також робити «стоп-кадри» у матеріалі не бажано, лише за необхідності й єдино необхідного рішення,

- щодо панорамування: дві підряд панорами, а тим паче різні за напрямками – небажані,

- панораму необхідно починати і завершувати статичними (мінімум 2 секунди) зображеннями,

- панорамування має бути жорстко вмотивованим ідеєю матеріалу,

- оглядова панорама надає багато інформації, яку не треба доповнювати закадровим коментарем,

- не варто переходити на іншу крупність, доки камера знаходиться в русі,

- наїзди, від'їзди повинні надавати глядачеві додаткову інформацію,

- використання «зуму» також необхідно починати й завершувати статичними кадрами, утриманими кількома секундами; ці засоби операторської майстерності не варто застосовувати наприкінці телевізійного матеріалу. Якщо так необхідно за задумом – то наїзд, від'їзд чи панорама має бути закінчено за 1-2 секунди після останнього слова закадрового озвучування,

- запис інтерв'ю варто здійснювати мінімум двома камерами,

- перебивки для реалізації інтерв'ю необхідно знімати до, або після його завершення й у тому самому місці,

- хронометраж перебивки – не менше 3 секунд,

- як перебивку не прийнято використовувати загальні плани: рух губ, мимічні зміни обличчя й інше може не збігатися із звуковим супроводом,

- розміщення голови учасників інтерв'ю при крупному плані має бути однаковим, як і в іншому монтажному кадрі, інакше – втратиться різкість, кадр «стрибне», зображення стане нестатичним,

- синхрони варто записувати на місці події, переважно поясним (середнім планом), при цьому бекграунд (фон) не завжди є важливим,

- бліц-опитування необхідно знімати там, де проходить багато людей, проте погурбуйтеся про якість звуку (використовуйте додатковий мікрофон),

- для бліців застосовуються середні або крупні плани. При наявності двох і більше осіб в кадрі – зніміть коментар однієї людини, взявши в кадр групу, а потім інших зафіксуйте крупним планом. У такий спосіб добре монтувати кадри разом,

- синхрони – це важливий компонент матеріалу, ставтеся до них надзвичайно уважно, записуйте «повну фразу», яка має відтворити думку,

- стэнд-ап'ів (різні за складністю й різновидом: стійка на місці, рух на камеру, «проходка» й т.д.) варто записати кілька дублів, кращі будуть використані у телевізійному матеріалі,

- монтажні стэнд-ап'и (за надзвичайних обставин) можна записати на будь-якому місці (іноді так буває), при цьому необхідно записати його на «довгому фокусі» (задній план кадру буде нечітким, «розмитим»).

- завжди на виїзній зйомці необхідно фільмувати адресні плани,

- звук є частиною, не менш важливою, телематеріалу, тому він має бути присутнім упродовж усіх кадрів, що монтуються,

- звук, що монтується не повинен перевищувати 3 децибелі, а середній рівень інтершуму (навколишнього, оточуючого шуму) не повинен перевищувати мінус 9 децибел,

- дві або три секунди інтершуму дають змогу змінити місце дії,

- намагайтеся знімати кінець дії. Пам'ятайте: у кадрі мають рухатися або об'єкти, або рухатися власне камера, дві дії – занадто,

- під час зйомки, за можливістю, уникайте перетину осі. Якщо все ж її треба перетнути –

розділіть два кадри крупним планом або кадром уздовж осі, (на професійному жаргоні це називається правило «вісімки»).

Телеоператор – одна з найцікавіших професій на телебаченні. Вона поєднує в собі творчість і технічні знання. З одного боку, телеоператор повинен знати закони композиції, кольору і світла, а з іншого – необхідне відмінне знання і володіння сучасною цифровою технікою та оптикою.

Г. Кузнецов зазначає, що відеооператор – повноправний учасник колективної творчо-виробничої процесу створення фільму, це – спеціаліст із відеозапису [14].

Телебачення можна порівняти з великим конвеєром, що функціонує без зупинок. Операторові доводиться діяти в різних умовах. Оператор-професіонал уміє передбачати думки журналіста, щоб «спіймати» момент, який йому потрібен для матеріалу, записати необхідні слова того, хто інтерв'юється.

У роботі телеоператора не обійтися без вродженого художнього смаку. Звичайно, можна отримати місце на третьорозрядному телеканалі, „набивши руку” в роботі з професійною камерою і вмюючи знімати стандартний набір відеосюжетів. Але, якщо людині не дано від природи бачити прекрасне в оточуючому її світі, відчувати красу у звичайнісінькому пейзажі, то вона навряд чи коли-небудь досягне кар'єрних вершин і відчує задоволення від творчої самореалізації.

Таким чином, дотримуючись усього вищезазначеного, молодий фахівець зможе «зробити перші правильні кроки» на шляху до операторської майстерності, адже телебачення – мова з власною граматику (законами й правилами) і словниковим запасом (засобами й методами). І для того, аби опанувати це мистецтво – операторську майстерність – треба практикувати. Тільки за таких умов, ви зможете навчитися говорити картинками так само добре, як і словами.

Список літератури:

1. Артюшин Л. Ф. Справочник кінооператора / Л. Ф. Артюшин, Н. Д. Барский, А. И. Винокур. – М. : Галактика-М, 1999. – 256 с.
2. Бойд Е. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин / Пер. з англ. О. О. Колот, ред. перекл. А. В. Куликов / Ендрю Бойд. – К. : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 429 с.
3. Вольнец М. М. Профессия – оператор. Серия: Телевизионный мастер-класс / М. М. Вольнец. – М. : Аспект Пресс, 2008. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://depositfiles.com/files/yuhv230yb>.
4. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором / К. Гаврилов. – М. : Издательство Амфора, 2007. – 299 с.
5. Головня А. Д. Операторское мастерство / А. Д. Головня. – М. : Искусство, 1976. – 254 с.
6. Головня А. Д. Мастерство кинооператора / А. Д. Головня. – М. : Искусство, 1965. – 240 с.
7. Головня А. Д. О кинооператорском мастерстве [учеб. пособ.] / А. Д. Головня. – М. : ВГИК, 1970. – 152 с.
8. Горюнова Н. Художественно-выразительные средства экрана / Н. Горюнова – М. : Рипп-Холдинг, 2000. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://biblioteca.teatrobraz.ru/node/6396>.
9. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні [монографія] / В. В. Гоян. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 319 с.
10. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика [навч. посіб.]. – Вид.3-тє, доповн. / З. Є. Дмитровський. – Л. : ПАІС, 2009. – 224 с.
11. Ермилов А. Живой репортаж : профессиональные советы тележурналисту / А. Ермилов. – М. : Аспект Пресс, 2010. – 112 с.
12. Каминский А. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста / А. Каминский. – М. : Эксмо, 2007. – 384 с.
13. Каминский А. Съёмка : советы начинающим телевизионщикам / А. Каминский [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://biblioteca.teatr-obraz.ru/node/4589>
14. Кузнецов Г. В. Профессия оператора : между техникой и искусством [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://evartist.narod.ru/text6/30.htm>
15. Куляс І. Ефективне виробництво теленовін : стандарти інформаційного мовлення, професійна етика журналіста-інформаційника [практ. посіб. для журналістів] / І. Куляс, О. Макаренко. – К. : МГО Інтерньюз Україна, вид-во ХВБ, 2006. – 120 с.
16. Лебедев М. Зачем снимают одним кадром? / Михаил Лебедев // Телерадіокур'єр. – 2012. – № 1 (73). – С. 77-85.
17. Медынский С. Компонуем кинокадр / С. Медынский. – М. : Искусство, 1992. – 238 с.
18. Медынский С. Панорамная съёмка / С. Медынский. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 121 с.
19. Миллерсон Дж. Технология телевизионного производства / Джеральд Миллерсон. – М. : Искусство, 1971. – 372 с.
20. Муратов С. Пристрастная камера [учеб. пособ. для студентов вузов] / Сергей Муратов. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 345 с.
21. Недопитанський М. Журналістська майстерність : репортерський досвід [практ. посіб.] / Микола Недопитанський. – К. : Інститут журналістики ім. Т. Шевченка, 2009. – 76 с.
22. Олешко В. Ф. Журналістика как творчество [учеб. пособ. для курсов «Основы журналистики» и «Основы творческой деятельности журналиста»] / В. Ф. Олешко. – М. : РИП-холдинг, 2004. – 222 с.
23. Погребной А. Десять заповедей телеоператора / А. Погребной [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.videoton.ru/Articles/zapoved.htm>.
24. Прядко А. Макросъемка [начало] / Александр Прядко // Телерадіокур'єр. – 2011. – № 2 (70). – С. 77-85.
25. Прядко А. Макросъемка [окончание] / Александр Прядко // Телерадіокур'єр. – 2011. – № 3 (71). – С. 72-74.
26. Синецкий Д. Видеокамеры и видеосъемка [практ. руководство] / Д. Синецкий. – М. : Международное агентство «A.D.&T.», 2001. – 200 с.
27. Телеоператор // Журналістика : словник-довідник / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. – К. : Академвидав, 2013. – С. 267.

28. Телеоператор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.robota.lviv.ua/79/TELEOPERATOR.html>
29. Телеоператор [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.atv.ru/graduate_school_of_atv/discipline/Television_camergaman.php
30. Фенг И. Теленовости : секреты журналистского мастерства / И. Фенг. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.tvmuseum.ru/catalog.asp?b_no=5793
31. Шевченко В. Операторська майстерність [навч. посіб.] / Володимир Євгенович Шевченко. – Х. : майдан, 2012. – 104 с.
32. Ширман Р. Н. Телевізійна режиссура [мастер-клас] / Р. Н. Ширман. – К. : Телерадіокур'єр, 2004. – 200 с.
33. Яковець А. В. Телевізійна журналістика : теорія і практика [посіб.] / А. В. Яковець. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 262 с.

Терновая А.И.

Запорожский национальный университет

ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРИЕМО ОПЕРАТОРСКОГО МАСТЕРСТВА ПРИ ПОДГОТОВКЕ КАЧЕСТВЕННОГО АУДИОВИЗУАЛЬНОГО МАТЕРИАЛА

Резюме

В статье произведен анализ научно-теоретических аспектов работы телеоператора, исследованы главные операторские приемы, которыми пользуются специалисты в современном телевизионном производстве.

Ключевые слова: телевидение, оператор, изобразительно-производственные средства, аудиовизуальный продукт.

Ternova A.I.

Zaporizhzhya National University

PROCESSING METHODS OF CAMERA WORK IN PREPARING QUALITY AUDIOVISUAL MATERIALS

Summary

In the articles analysed naukovo-teoretichni aspects of activity of teleoperatora and main operator receptions which are used by specialists in a modern television production are investigational.

Key words: television, operator, graphicly production facilities, audiovisual product.

УДК 007:304:02

РОЛЬ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Шерстюк Н.С., Грона Н.В.

Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж імені І. Я. Франка

Аналізуючи довідкову літературу на базі бібліотеки Прилуцького гуманітарно-педагогічного коледжу ім. І. Я. Франка, фонд містить чимало довідників, посібників та енциклопедій краєзнавчого спрямування. Особливою популярністю серед студентів коледжу користуються довідники з різноманітних дисциплін шкільного курсу – математика, історія, українська мова, англійська мова.

Ключові слова: довідники, посібники, бібліотека, фонд бібліотеки

У 2015 році Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка святкуватиме своє сторіччя.

Солідний вік закладу говорить про те, що за час його існування якість освіти в ньому стала високою, викладачі високопрофесійними й зміцніла матеріальна база. Тому предметом нашого дослідження і стала книжкова та інформаційна база саме цього освітнього закладу.

Аналізуючи бібліотечний фонд Прилуцького гуманітарно-педагогічного коледжу ім. І. Я. Франка ми окремо виділили зібрання довідкових видань як необхідну складову фонду будь-якої бібліотеки. За видами документи довідкових видань поділяються на енциклопедії, словники й довідники, а ті, у свою чергу, – на універсальні та галузеві.

Постійна потреба студентів та викладачів у професійній довідковій літературі пояснює-